

ALTIN ANAHTAR YAYINLARI
9. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
KİTABI "UYGULAMA"LARININ
CEVAPLARIDIR:

UYGULAMA 1

1. Doğru
2. Yanlış
3. Doğru
4. Yanlış
5. Doğru
6. Yanlış
7. Yanlış
8. Yanlış
9. Doğru
10. Yanlış
11. Doğru
12. Doğru
13. Doğru
14. Yanlış
15. Doğru
16. Doğru
17. Doğru
18. Yanlış
19. Doğru
20. Doğru
21. Doğru
22. Doğru

UYGULAMA 2

1. ... dil ...
2. "İstanbul"
3. Arapça ve Farsça
4. Göktürk Kitabeleri
5. Göktürk, Uygur, Arap ve Latin alfabeleri
6. ...lehçe...
7. Jargon
8. Moğolca
9. ...eklemeli...
10. ...edebiyat...
11. ... güzelin... gerçeğin....
12. Zanaatta...sanatta...
13. Görsel (plastik)
14. ...dil...
15. ...edebî...
16. ...fıkra... deneme ... mülakat...
17. (İslamiyetten Önce, İslamiyetten Sonra, Batı
18. (Etkisinde)

UYGULAMA 3

1. Yanlış
2. Yanlış
3. Doğru
4. Yanlış
5. Doğru
6. Yanlış
7. Doğru

UYGULAMA 4

1. ...iletişim ...
2. ... jest, mimik, resim gibi...
3. ...gönderici, alıcı, ileti, kanal, kod, dönüt, bağlam.
4. ...kanal...
5. ... bağlam...
6. ...göstegebilim...
7. ...Dil...
8. ... kanalı kontrol...
9. ...dil ötesi işlevde...

UYGULAMA 5

1. D
2. D
3. D
4. D
5. Y
6. D
7. D
8. Y
9. D
10. Y
11. D
12. D
13. D
14. D
15. D
16. D
17. Y
18. Y
19. D
20. D
21. Y
22. D
23. D
24. D

UYGULAMA 6

1. I. tekil kişili bakış açısı
2. Gözlemci bakış açısı
3. İlahi bakış açısı
4. I. tekil kişili bakış açısı
5. I. tekil kişili bakış açısı

UYGULAMA 7

İsimlerin altını çiziniz.

Bulutların üstünden

Bıraktım ben kendimi

Sonunu düşünmeden

Duygular sarınca beni

Gizlice tuttum elini

Yüzüne baktım usulca

Gözlerin fısıldadı ah

Mutluluğu yavaşça

Çiçeklerin kokusu

Dalgaların şarkısı

Rüzgârın fısıltısı

Bir sana bir de bana

Bahçede hanımeli

Gökyüzünde yıldızlar

Yağmurun narin sesi

Şimdi bir anlamı var

Aşk nasıl da kırılğan

Sus dedim ama olmadı

Kalbimden ismin geçti ah

Kimseler duymadı

UYGULAMA 8

1. Doğru
 2. Doğru
 3. Doğru
 4. Doğru
 5. Yanlış
 6. Doğru
 7. Doğru
 8. Yanlış
 9. Doğru
 10. Yanlış
 11. Doğru
 12. Doğru
 13. Doğru
 14. Doğru
 15. Doğru
 16. Doğru
 17. Yanlış
 18. Yanlış
 19. Doğru
 20. Doğru
 21. Yanlış
 22. Doğru
 23. Doğru
 24. Doğru
- tenhalık ("ık": tam uyak)
— artık
— evlât yüzünde (tunç uyak)
— yeryüzünde
— cânım diyerek ("ım diyerek": redif/ ân: zengin uyak = aan)
— sultânım diyerek
— anmak mı güzel ("-mak mı güzel": redif/ "an": tam uyak)
— kanmak mı güzel
— karanlık ("ık"lar tam uyak)
— artık
— hayal padişahı nazarında ("ında"lar: redif/ "azar"lar: zengin uyak)
— aşk pazarında
— hüznün kaldı bana ("kaldı bana"lar: redif/ "zün"ler zengin uyak)
— sözün kaldı bana
— solgun ("-gun"lar: redif)
— yorgun
— hazinedir ("dir"ler redif/ "ne"ler tam uyak)
— nedir
— ağlayanlardan ("yanlardan": redif/ "ağla"lar zengin ve tunç uyak)
— çağlayanlardan
— dünyaya bedel ("-ya bedel"ler: redif/ "ya/yâ": tam uyak)
— deryâya bedel
— neden? ("en"ler tam uyak)
— sen.
— Derman kalır ("kalır"lar redif/ "an"lar tam uyak)
— Can kalır
— İleri ("leri"ler zengin uyak)
— perdeleri
— ölgün yaşarım ("yaşarım"lar: redif/ "gün"ler zengin uyak)
— her gün yaşarım

UYGULAMA 9

Aşağıdaki dizelerdeki benzetmeleri bulunuz.

1. Ah ne imiş, ne imiş, kaderim böyle imiş.
Gizli sevda çekmesi, ateşten gömlek imiş.
(Gizli sevda çekmek, ateşten gömlek giymeye benzetilmiştir.)
2. Leyla bir özge candır, kara gözlü ceylandır.
Dillerde söylenen o, yollarda gözlenen o.
(Leyla, kara gözlü bir ceylana benzetilmiştir.)
3. Benim yârim, kırmızı gül goncası.
Ay gibi parlak, gün gibi doğanım geliyor.
(Yâr, kırmızı goncaya, parlak aya, doğan güneşe benzetilmiştir.)
4. Batan gün kana benziyor
Yaralı cana benziyor.
Ah ediyor bir gül için,
Bu bülbül bana benziyor.
(Güneş, kana benzetilmiştir. Güneş, kişileştirilerek yaralı bir cana benzetilmiş. Ayrıca bülbül, güle âşık olması ve ah etmesi yönüyle şairin kendisine)
5. Yeşil ördek gibi daldım göllere.
Sen düşürdün beni dilden dillere.
(Âşık, kendisini yeşil ördeğe benzetiyor. Doldurma dizedir.)
6. Gezdiğim dikenli aşk yollarında,
Elimden bir kırk saz geldi geçti.
(Aşk, dikenli yollara benzetilmiştir.)
7. Gözlerim dolmuş boşalmış bir kere.
Sütten kesilmiş bebek gibiyim.
(Şair, kendisini ihtiyacı olması bakımından süttten kesilmiş bir bebeğe benzetiyor.)
8. Tam göğsüme saplandı bıçak gibi sözlerin.
(Sevgilinin sözleri, bıçağa benzetilmiştir.)
9. Sapından fırlamış bir balta gibiydi çehresi.
(Çehre, sapından fırlatılmış bir baltaya benzetilmiştir.)
10. Kendinden kaçak,
Yârim keskin bıçak,
Nerde bende o yürek,
Yârdan cayacak?
(Sevgili, keskin bıçağa benzetilmiştir.)

UYGULAMA 10

- 1 Sevgin büyüyor yavaştan, sarıyor her yanımı.
- 2 Yaralı kuşum, hazan güneşim,
Güz ayazında kor ateşim
Yâd eller, aldı bizi.
- 3 Koklamaya kıyamam, benim güzel manolyam.
- 4 Hoş geldin dünyama ceylan yavrusu.
- 5 Senin kalbin boş mudur?
Çalsam orada kimse yok mudur?
- 6 Zehirli sarmaşığım, tek çarem sensin!
- 7 Dallanıp budaklanıp içimi sarıyorsun.
- 8 Her çiçeği sevemez gönlüm.
- 9 Taç yaprakları döküldü, soldu bu gönlüm.
- 10 Gel fidanım, elleri kınalım.
- 11 Cefa etme bana balım.
Sonra tutar benim âhım.
- 12 Yeşerirken kırdı, sevgisiz kaldı!
- 13 Dalgalanıp coşarım sana ulaşmak için.
- 14 Yanıp sönerken ne güzeldi,
Kayıp giderken ne güzeldi, aşk.
- 15 Mavi bir denizsin, güzelim!
- 16 İki nehir akıyor gözlerinden.
- 17 Gözyaşlarım kıvrım kıvrım ulaşıyor denize.
- 18 Yüreğin derin senin, kimi zaman bulanık kimi zaman duru.
- 19 İçimdeki deniz, taşmakta zaman zaman.
- 20 Seni seven âşık n'eylesin malı?
Yumdukça gözünden döker mercanı.
- 21 Yoruldum, savur beni rüzgâr!
- 22 Rüzgâra asi bir yaprağım.
- 23 Âşık Veysel, "bal" yapar kırık sazıyla.
- 24 Gözümden gönlümden düşen düşene.

1. Sevgi, sarmaşığa benzetilmiş; sarmaşık söylenmiş: Kapalı istiare
2. Sevgili, "yaralı kuş"a, "hazan güneşi"ne, "kor ateş"e benzetilmiş; sevgilinin neye benzetildiği açık açık söylenmiştir: Açık İstiare

3. Sevgili, "manolya"ya benzetilmiş, manolya açık açık söylenmiştir: Açık İstiare
4. Sevgili "ceylan yavrusu"na benzetilmiştir: Açık İstiare
5. "Sevgilinin kalbi", bir "ev" e benzetilmiş "ev" söylenmemiştir: Kapalı istiare
6. "Sevgili"; "zehirli sarmaşığa" benzetilmiş, neye benzetildiği açık açık söylenmiştir: Açık İstiare.
7. Sevgilinin aşkı, dallanıp budaklanan bir ağaca benzetilmiş; ancak ağaç söylenmemiştir: Kapalı istiare
8. "Kadınlar "; "çiçeğe" benzetilmiştir: Açık İstiare.
9. "Gönül"; "bir çiçeğe" benzetilmiş, çiçek söylenmemiştir: Kapalı istiare.
10. "Sevgili"; "fidan" a benzetilmiş, fidan açık açık söylenmiş: Açık İstiare.
11. "Sevgili"; "bal" a benzetilmiş: Açık İstiare.
12. "Benzetilen kişi" "yeşermekte olan bir ağaca, fidana" vs. benzetilmiş ancak neye benzetildiği söylenmemiştir: Kapalı İstiare.
13. Âşık, kendisini denize benzetmiş; ancak "deniz"i açık açık belirtmemiştir: Kapalı istiare.
14. Aşk; kayıp giden bir yıldız benzetilmiş; ancak "yıldız" söylenmemiştir: Kapalı istiare.
15. Sevgili; "mavi bir deniz"e benzetilmiştir: Açık İstiare.
16. "Gözyaşları", "nehir"e benzetilmiş: Açık İstiare.
17. "Gözyaşları", kıvrım kıvrım ilerleyen "yol" a benzetilmiş; ancak yol, söylenmemiştir: Kapalı istiare.
18. "Yürek"; "derin ve bulanık bir "deniz"e benzetilmiş; "deniz" söylenmemiştir: Kapalı istiare.
19. Şairin içindeki duygular "deniz" ile somutlanmıştır: Açık istiare.
20. "Gözyaşı"; "mercân" a benzetilmiştir: Açık İstiare.
21. "Şair", kendisini rüzgârda savrulan bir yaprağa benzetmiş; ancak "yaprak" söylenmemiştir: Kapalı istiare.
22. "Şair", kendisini "yaprağa" benzetmiş; "yaprak" açık açık söylenmiştir: Açık istiare.
23. Âşık Veysel'in şiiri "bal" a benzetilmiştir: Açık istiare.
24. İnsanlar, yaprağa benzetilmiş yaprak söylenmemiş. Kapalı istiare.

UYGULAMA 11

- 1 Sararıp soldun bir yiğidin yüzünden.
- 2 Çiçek gibi sararıp soldun bir yiğidin yüzünden.
- 3 Çiçeğim, nedir bu hâlin senin?
- 4 Ben bir denizim, dalgalanıp coşarım.
- 5 Dalgalandım da duruldum.
- 6 Denizim, senin için çırpınan.
- 7 Kanadım kırıldı kaldım burada.
- 8 Ben bir kuşum, uçar gelirim yanına.
- 9 Kuşum, sevgilinin saçına konarım.
- 10 Güneşimsin, her an gözümü kamaştırırsın.
- 11 Güneş gibi her an gözümü kamaştırırsın.
- 12 Gözlerimi kamaştırıyor senin aydınlığın.
- 13 Geldin kondun dalıma ey sevgili!
- 14 Ben bir ağacım, kökleri asırlarca öteye dayanan.
- 15 Sana çiçekler sunan bir ağacım.

11. "gibi" edatıyla kurulan bir benzetme yapılmıştır.
12. Sevgili, "ay veya güneş"e benzetilmiş; ancak ay / güneş söylenmemiştir: Kapalı istiare.
13. Sevgili "kuş" a benzetilmiş; "kuş" açıkça söylenmemiştir: Kapalı istiare.
14. Benzetme yapılmıştır. (ben/ağaç/kökü olmak)
15. Şair, kendisini ağaca benzetmiş; ağacı açık açık söylemiş: Açık İstiare.

1. Sevgili "sararıp solan bir çiçeğe/güle" benzetilmiş; ancak "gül" söylenmemiştir: Kapalı istiare
2. Sevgili, çiçeğe benzetilmiştir; "gibi" benzetme edatıyla kurulmuş bir benzetmedir.
3. Sevgili "çiçeğe" benzetilmiş; "çiçek" açık açık belirtilmiştir: Açık İstiare
4. "Ben" ve "deniz" sözcükleriyle benzeme sanatına başvurulmuştur.
5. Kendisine benzetilen unsur olan "deniz" söylenmemiştir: Kapalı istiare.
6. Şair, kendisini "deniz"e benzetmiştir: Açık İstiare. Ayrıca "çırpınmak" yönüyle "kuş" a benzetmiştir: Kapalı istiare.
7. Şair, kendisini "kuş"a benzetmiş; ancak "kuş"u söylememiştir: Kapalı istiare.
8. Benzeyen (ben), kendisine benzetilenden (kuş) ve benzetme yönünden (uçmak) oluşan bir benzetme söz konusudur.
9. Şair, kendisini kuşa benzetmiştir: Açık İstiaredir.
10. "Güneşimsin": Açık istiare

UYGULAMA 12

UYGULAMA 13

- 1 Odunsuz bir sobanın
Yanında titreyen
Çocuğu görse yağmur
Gözyaşlarını odaya
Tavan arasındaki delikten
Usulca bırakır
- 2 Ne çare kaybettim nazlı gülümü
Leylaklar dökülüp güller ağlasın
- 3 Kasırğa nasıl sökerse
Meşeleri kökünden
Öyle sarsıyor yüreğimi aşk
- 4 Sen gittin saçlarıma erimez karlar yağdı
Mevsimlerin tadı yok baharım sende kaldı
- 5 Ve işte o korkunç
Gecenin derinine
Uzaklaştı camlardan
Somurtkan
Aralık akşamı.
- 6 Bir bir uyandılar o tuzlu serinliklere
Gökten gürültülerle gökler indi yere
- 7 Fesleğen yeşile kesmiş pencerede
Kokmak için yoldan gelene geçene
- 8 Mecnun, aşk şarabı içtiği zaman
İçip de kendinden geçtiği zaman
Leyla çöle döner, çöl de Leyla'ya
Ayrılık çölüne düştüğü zaman
- 9 Ufuklardan ufuklara taşıyarak kelimeleri
Ne yapılar kurdum eleğimsağma gibi
İçimdeki buluttan, yağıştan, şimşekten, ışıklardan.
- 10 Dertler acı, ilaç acı, mey acı
Duygu acı, nağme acı, ney acı
"Acılar tatlıya döner." diyorlar
Ben derim ki "Tatlı denen şey acı."
- 11 Gidin bulutlar gidin yârime selam edin.
O yâr uykuda ise uykusun harap edin.
- 12 Eğer yârim tutmaz ise salımdan
Onun için açık gider gözlerim.
- 13 Ben hâlâ o günleri anarsam yaşıyorum
Sanki mutluluğumuz geri gelecek gibi
Hâlâ güzelliğini kalbimde taşıyorum
Dalından koparılmış beyaz bir çiçek gibi
- 14 Dünyada silah mı var kalem gibi dil gibi
Dövüştürür kardeşi Hâbil'le Kâbil gibi.
- 15 Adım adım gide gide yol biter
Günler biter aylar biter yıl biter
Hayat bir tiyatro, bir oyun gibi
Sahnedeki, dünyadaki rol biter
- 16 Yok, öyle el gibi durma, gül biraz;
Sana gülmeler yaraşır.
Yok, öyle güz gibi soğuk olma;
Güz ayrılık taşır.
- 17 Güzele güzel dersin naz eder
Çirkine güzel dersin haz eder
- 18 Yağmur, muzırca çimdikliyor denizi binlerce yerinden.
- 19 Yazın biteceğini sezip
İlk düşen yaprak
Kimseye söyleme
Sevinçli misin hüzünlü mü?

20 Seni ben, ellerin olsun diye mi sevdim?
Her şeyimi uğruna ben boş yere mi verdim?

21 Hoşem bir şöyle hasetten ki senden
Uzaklaştıkça yaklaşmaktayım ben
Zaman sensin mekân sensin heva sen

22 Ve ölüm çıktı karşıma:
"Korkma sakın!" dedi usulca.

23 Ah şu yalnızlık
Kemik gibi
Ne yanına dönsen batar.

24 Aklıma geldikçe durmaz ağlarım.
Gözüm yaşı sel olduğu zamandır.

25 Bir cefam var idi bin oldu.
Aktı gözüm yaşı sel oldu.
Yaz baharım döndü kış oldu.
Sen benden gittin gideli.

26 Hani, çoktan gömülen kaldırımın, hortlayarak
"Gel" diyen taşları kurtarmasa, insan batacak.

27 Uçurumda açan çiçeğin güzelliği
Uçurumda uçan kelebek içindir

28 Kâğıda yazılmış ufak yazılar
Anadan ayrılmış körpe kuzular
Derdi olan yüreğinden sızılar
Ağlama gözlerim Mevlâ'm kerimdir.

29 Güzel senden ayrılalı,
Hayli zaman oldu, gel, gel.
Bak gözümde akan yaşım
Ab-ı revân oldu, gel, gel.
(**ab-ı revan:** sel, akan su)

30 Adıma ağaç dediler
Şimdi dinle nelerim var
Biten meyvemi yediler
Daha daha nelerim var

31 Kalbime ateş düştü
İçinde yâr da yandı
Su serptim ateş sönsün...
Serptiğim su da yandı

32 Tuna nehri akmam diyor
Kenarımı yıkmam diyor.
Ünü büyük Osman Paşa
Plevne'den çıkmam diyor.

33 Gökten turnalar çekilir, iner yerlere dökülür
On beş yaşında bükülür beli yârdan ayrılanın.

34 Ben bir narı
Tanelerine ayırıp
Şöyle diyorum kendime:
İyiymi insanlar bir zamanlar,
Şu taneler gibi
Açıktı yürekleri.

35 Bilmem ki yaz mı gelmiş.
Niçin açmış gül erken?
Aklıma kayıp ettim.
Nazlı yârim gülerken.

36 Dünya, ay, güneş, yıldızlar
Hepsi bir güzelliğe bağlanarak çağlarlar.

37 Çiçekler yerde yıldızlar yukarıda gökte
Çiçekler gündüz parlar yıldızlar gece
Çiçekler solar yıldızlar geçici değil
Ve uzaktan parlar insan baktığında

38 Ömrümü bir yudumda ellerinden içerim,
Gözleri siyah kadın o kadar güzelsin ki...

1. Yağmur, kişileştirilmiştir. Yağmurun yağması, yağmurun üşüyen bir çocuğu görmesine bağlanarak hüsnüalil sanatı yapılmıştır.
2. Sevgili "gül"e benzetilerek açık istiare yapılmış; leylaklar ve güller ağlaması bakımından kişileştirilmiştir.
3. Aşk, kasırgaya benzetilmiştir.
4. Beyaz saçlar , "erimez karlar"a benzetilerek açık istiare yapılmıştır.
5. Aralık akşamı, somurtması yönüyle kişileştirilmiştir.
6. Göklerin yere inmesiyle sözüyle "mübalağa (abartma)" sanatı yapılmıştır.
7. Fesleğenin yeşile kesmesi, yoldan gelip geçene kokmak istemesine bağlanarak "hüsnüalil" sanatı yapılmıştır.
8. Leyla ile Mecnun hikâyesine gönderme yapılmıştır; telmih (anımsatma/hatırlatma) sanatı söz konusudur.
9. "eleğimsağma(gökkuşağı)" ile benzetme yapılırken "bulut, yağış, şimşek, ışık" sözcükleriyle "tenasüp (uygunluk)" sanatına başvurulmuştur.
10. "Acı" sözcüğüyle tekrar (tekrarlama) sanatı; "acı-tatlı" zıtlığıyla "tezat" sanatı söz konusudur.
11. Bulutlar, selam iletmesi bakımından kişileştirilmiştir.
12. "gözün açık gitmesi" kinayeli bir söylemdir; sözün gerçek anlamı düşünülebilmeyle birlikte kastedilen anlam mecaz anlamdır.
13. Sevgilinin âşğın gönlündeki güzelliği, dalından koparılmış beyaz bir çiçeğe benzetilmiştir (Teşbih).
14. Habil ile Kâbil'in hikâyesine telmih yapılmıştır. "Silah" ile "kalem" arasında da tezat vardır.
15. "günler, aylar, yıllar"; "tiyatro, sahne, rol" sözcükleriyle tenasüp söz konusudur.
16. "el gibi", "güz gibi" sözleriyle benzetme yapılmıştır.
17. "güzel" ile "çirkin" arasında tezat söz konusudur.
18. Yağmur, muzırca çimdiklemek yönüyle kişileştirilmiştir (teşhis).
19. "Yaprak" sevinçli ve hüzünlü olmak bakımından kişileştirilmiştir. "Sevinç" ve "hüzün" arasında da tezat vardır.
20. Soru sorma (istifham) sanatı söz konusudur.
21. İlk dizede "hasetten hoşnut olmak"ta ve "uzaklaş-tıkça yaklaşmaktayım" sözüyle tezat yapılmıştır. "sensin, sensin, sen" sözleriyle tekrar söz konusudur.
22. "Ölüm" kişileştirilmiş ve konuşurulmuştur (teşhis ve intak).
23. "Yalnızlık"; batması yönüyle kemiğe benzetilmiştir (teşbih yapılmıştır).
24. "Gözyaşının sel olması"yla mübalağa (abartma) yapılmıştır.
25. "Birin bin olması, gözyaşının sel olması" mübalağadır; yaz, baharın kış olmasıyla tezat söz konusudur.
26. Kaldırımın taşları, kişileştirilmiş ve konuşurulmuştur (teşhis ü intak).
27. Uçurumda bir çiçeğin açması, uçurumda uçan keleşğin varlığına bağlandığından hüsnüalil sanatı (güzel nedene bağlama) söz konusudur.
28. "Evlatlar", "körpe kuzular"a benzetilerek açık istiare yapılmıştır.
29. "Gözün yaşının ab-ı revan olması"yla mübalağa; "gel, gel" sözüyle tekrar (tekrarlama) sanatı yapılmıştır.
30. "Ağaç", olgunlaşan meyvelerinin yenmesine karşın daha nelerim var, diyerek kişileştirilmiş ve konuşurulmuştur.
31. "Su ve ateş" arasında tezat; suyun ateşte yanmasıyla anlatıma güç katmak maksadıyla mübalağa yapılmıştır.
32. Tuna Nehri, kişileştirilmiş ve konuşurulmuştur (teşhis ve intak).
33. "Gök ve yer" arasında tezat sanatı yapılırken "beli bükülmek" deyimile kinaye yapılmıştır.
34. "insanlar"; açık yürekli olmak yönü ve gibi edatı kullanılarak "nar taneleri"ne benzetilmiştir.
35. "gül erken", "gülerken" sözleriyle cinas yapılmıştır.
36. Birbiriyle ilgili "dünya, ay, güneş, yıldızlar" sözleriyle tenasüp sanatı söz konusudur.
37. "yerde, gökte", "gece, gündüz", "çiçeklerin solması ile yıldızların kalıcı olması" arasında tezat sanatı söz konusudur.
38. Ömür, suya benzetilmiş; su söylenmemiş; Kapalı istiare.

UYGULAMA 14

1

Sen gidince ruhumu bir alev sardı
Ağlayan gözlerimde hatıran kaldı
Bir zamanlar seninle mesut yaşadık
Şimdi o mutlu günler mazide kaldı!

2

Yapayalnızım... Bir ben bir de annem var
Artık ondan başka dünyada ne'm var

3

Durgun havuzları işlesin, bırak
Yaprakların güneş ve ölüm rengi,
Sen kalbini dinle, ufuklara bak.

4

Halbuki korkulacak hiçbir şey yoktu ortalıkta
Her şey naylondandı o kadar
Ve ölünce beş on bin birden ölüyorduk güneşe karşı
Ama geyikli geceyi bulmadan önce
Hepimiz çocuklar gibi korkuyorduk

5

Bu dünyaya seni bulmaya geldim fakat
Alıp gidemiyorum kendimi bulduğum senden
Sen mi başkasın yoksa dünya mı?
Başka bir yer benim evvelce düşündüğümden

6

Köpükten omuzları birbirine dayanmış,
Yüksek, mağrur başları akşam rengiyle yanmış;
Sahile koşuyorlar bak deniz sarhoşlar!

7

Sarışın buğdayı rüyâlarımızın,
Seni bağrımızda eker biçeriz
Acılar kardeşin, teselli kızın,
Zengin parıltıyla dolar gecemiz.

8

Senin yüzün denize inen sokaklar
Dört yol ağızları, su saatleri senin yüzün

1. Nazım birimi: Dörtlük

2. Nazım birimi: İkilik

3. Nazım birimi: Üçlük

4. Nazım birimi: Beşlik

5. Nazım birimi: Dörtlük

6. Nazım birimi: Üçlük

7. Nazım birimi: Dörtlük

8. Nazım birimi: İkilik

UYGULAMA 15

1. Doğru
2. Doğru
3. Doğru
4. Yanlış
5. Doğru
6. Doğru
7. Doğru
8. Yanlış
9. Yanlış
10. Doğru
11. Doğru
12. Doğru
13. Doğru
14. Doğru
15. Yanlış
16. Doğru
17. Yanlış
18. Doğru
19. Doğru
20. Doğru
21. Yanlış

UYGULAMA 16

UYGULAMA 17

1. Genç, nereye gidiyordun diye sordu. 1. D
2. Aşağıdakinden bir çocuk sesi işitildi. 2. D
3. Güzelleri severim... 3. D
4. Sakın, mazlumların ahını alma! 4. D
5. Ancak çok zenginlerde görülen bir kibri vardı. 5. Y
6. Siyahlar, önümüzdeki yıllarda yollarda cirit atacak. 6. Y
7. Arkamızdakiler, sürü halinde peşimizdeydi. 7. D
8. Kötüler, polisiye filmini andıran bir takiple peşimizdeydi. 8. Y
9. Yaşlıları görünce aylarca tatlı yiyememiş ninem gelir aklıma. 9. D
10. D
11. D
12. Y
13. D
14. Y
15. D
16. D
17. Y
18. D
19. D
20. D
21. D
22. D
23. D
24. D
25. D
26. Y

UYGULAMA 18

UYGULAMA 19

1. ... döşeme, olay ve dilek...
2. ... Beydeba'nın.... Kelime ve Dimne (Pançatant-ra)...
3. ... Aisopos (Ezop)'un derlediği Ezop Masalları...
4. Grimm Masalları Alman...
5. Binbir Gece Masalları Arap...
6. Binbir Güngüz Masalları İran...
7. La Fontaine Masalları Fransız...
8. Andersen Masalları Danimarka...
9. ...Keloğlan Masalları...
10. ... Eski Yunan...
11. ...fabl...
12. ...manzum...
13. ... sade ve açık...
14. ... öyküleyici ve betimleyici...
15. ... miş'li geçmiş zaman (öğrenilen geçmiş zaman)
...
16. ... La Fontaine'den çevirdiği fabllar (Tercüme-i Manzume adlı eserle) ...
17. ... Hurname...
18. ... serim, düğüm, çözüm ve öğüt...
19. Sadî'nin Bostan/ Gülistan, Mevlana'nın Mesnevî'sinde...
20. ... didaktizm...

UYGULAMA 20

1. Aşağıdaki cümlelerdeki edatların altlarını çiziniz.

- Çalışkanlığıyla, sıcak iletişimiyle Erdinç Çay gelir aklımıza birden.
- Çocuk gibi sevinen bir ihtiyar, zorlukların üstesinden gelebilmiş biridir.
- Dün gibi hatırlarım gülüştüğümüz o günleri.

2. Aşağıdaki parçalarda geçen edat ve bağlaçları bulunuz.

- Adam eşini ve beş, altı yaşlarındaki çocuğunu almış, sahilde sevdiği telefonu ile fotoğraf çekiyor... Güneş batmak üzere kediyi ve güneşi odaklamış. Oğlu kediyi sevmek istiyor. Baba: "Çekil Mehmet!" diyor. O çocuğun dünyasını yıkıyor!
- Kederli, mahzun, acılı olmak için sebepler mevcuttur, fakat ümitsiz olmak için tek bir sebep mevcut değildir. Daha acı, daha mahzun ol, fakat sevincin ve ümidin pırl pırl parlasın... (Orhan KEMAL)
- "Nerde küpelerin?"

"Babaannen hepsini geri aldı. Komşulardan emanet almışlar. Babanın şerefi için, dosta düşmana karşı. Aldırma kocacığım" dedi. "Herkes sakız çiğner ama çingene kızı tadını çıkarır." Dünyanın tadını çıkarmaya devam ettik... (Orhan KEMAL)

3. Aşağıdaki cümlelerdeki edat olan "ile" ve bağlaç olan "ile"yi gösteriniz.

DİKKAT

"ve" anlamı taşıyan "ile" "bağlaç"tır; araç ve birliktelik anlamı veren "ile" ise "edat"tır.

- Arabayla Şile'ye vardık.
- Seninle başım dertte!
- Annemle kumsalda kalp çizmiştik.
- Aygül ile Besim en sevdiğimiz dostlarımızdır.
- El ile gelen bugün bayram...
- Vapur ile yolculuk yapmak dinlendiricidir.
- Vapur ile uçak yolculuğu yapmayan kişi sayısı çoktur.

4. Aşağıdaki "ancak" sözcüğünün bağlaç mı edat mı olduğunu cümlelerin karşısına yazınız.

DİKKAT

"Ancak" sözcüğü "fakat, lakin, oysa" anlamındaysa bağlaçtır; "en fazla vs." anlamındaysa "edat"tır.

- a) Kapı pencere açtı, üşüdüm ancak diyemedim: çocuktum.
Bağlaç
- b) Ancak bir yıl sürer bu yüzyılda ölüm acısı.
Edat
- c) Sana ancak gönderemediğim mektuplar yazıyordum.
Edat
- d) Göreceksin... Ancak vakit çok geçmiş olacak.
Bağlaç
- e) Ancak gidersin, erken çık iyisi.
Edat

5. Aşağıdaki "yalnız" sözcüğünün bağlaç mı edat mı olduğunu cümlelerin karşısına yazınız.

DİKKAT

"Yalnız" sözcüğü "sadece" anlamındaysa "edat"; "fakat, ama, lakin" anlamındaysa bağlaçtır.

- a) Hatayı sevmeyiz; yalnız her insanın içinde, hata yapabilecek bir çocuk vardır.
Bağlaç
- b) Düşün bir, yalnız senin için buralara gelmiş.
Edat
- c) Yalnız iki arkadaşı vardı o koca şehirde!
Edat
- d) Döndüm; yalnız evleniyormuşsun.
Bağlaç
- e) Sana yalnız bir sözüm var: hatırdan gönülden geçici olma!
Edat

6. Yağmur Kaçağı

elimden tut yoksa düşeceğim
yoksa bir bir yıldızlar düşecek
eğer şairsem beni tanırsan
yağmurdan korktuğumu bilersen
gözlerim aklına gelirse
elimden tut yoksa düşeceğim
yağmur beni götürecektir yoksa beni

geceleri bir çarpıntı duyarsan
telâş telâş yağmurdan kaçıyorum
sarayburnu'ndan geçiyorum
akşamsa Eylülse ıslanmışsam
beni görsen belki anlayamazsın
içlenir gizli gizli ağlarsın
eğer ben yalnızsam yanılmışsam
elimden tut yoksa düşeceğim
yağmur beni götürecektir yoksa beni

Attilâ İLHAN

Yukarıdaki şiirdeki sözcükleri "edat ve bağlaç varlığı" açısından inceleyiniz. Buna göre yukarıdaki şiirde sadece bağlaç kullanılmıştır.

7. Aşağıdaki cümlelerde geçen bağlaçların altını çiziniz.

- a) Canınız sıkınsa eğer geçmişte yaşıyorsunuz demektir. Kaygılıysanız eğer gelecekte yaşıyorsunuz demektir. Kendinizle barıştıysanız eğer şu anda yaşıyorsunuz demektir.
- b) Başını kaldırdı, öyle bir bakış fırlattı ki bir kedi olsa kedinin tırnağını keserdi. Bu, bir karar anıydı!

8. Aşağıdaki şiirde geçen "edat" ve "bağlaç"ları bulunuz.

BİLİYORUM SANA GİDEN YOLLAR KAPALI

Biliyorum sana giden yollar kapalı
Üstelik sen de hiç bir zaman sevmedin beni
Bağlaç

Ne kadar yakından ve arada uçurum;
İnsanlar, evler, aramızda duvarlar gibi
Bağlaç
Edat

Uyandım uyandım, hep seni düşündüm
Yalnız seni, yalnız senin gözlerini
Edat Edat

Sen Bayan Nihayet, sen ölümüm kalımım
Ben artık adam olmam bu derde düşeli

Şimdilerde bir köpek gibi koşuyorum ordan oraya
Edat

Yoksa gururlu bir kişiyim aslında, inan ki
Bağlaç

Anımsamıyorum yarı dolu bir bardaktan su içtiğimi
Ve içim götürmez kenarından kesilmiş ekmeği

Kaç kez sana uzaktan baktım 5.45 vapurunda;
Hangi şarkıyı duysam, bizim için söylenmiş sanki
Edat Edat

Tek yanlı aşk kişiyi nasıl aptallaştırıyor
Nasıl unutmuşum senin bir başkasını sevdiğini

Çocukça ve seni üzen girişimlerim oldu;
Bağlaç

Bağışla bir daha tekrarlanmaz hiçbiri

Rastlaşmamak için elimden geleni yaparım
Edat

Bu böyle pek de kolay değil gerçi...
Edat

Alışırım seni yalnız düşlerde okşamaya;
Edat

Bunun verdiği mutluluk da az değil ki
Bağlaç

Çıkar giderim bu kentten daha olmazsa,
Sensizliğin bir adı olur, bir anlamı olur belki

İnan belli etmem, seni hiç rahatsız etmem,
Son isteğimi de söyleyebilirim şimdi:
Bağlaç

Bir gece yarısı yazıyorum bu mektubu
Yalvarırım onu okuma çarşamba günleri

UYGULAMA 21

1. D
2. D
3. Y
4. D
5. Y
6. D
7. D
8. D
9. D
10. D
11. D
12. D
13. D
14. D
15. D
16. D
17. D
18. D
19. D
20. Y
21. D
22. Y
23. D
24. D
25. D

UYGULAMA 22

1. ...Stendhal...
2. ...Yakup Kadri Karaosmanođlu'nun...“Ankara”...
3. ... araba; ...balina;... koltuk; ...hamam böceđi
4. ...serim, düğüm, çözüml...
5.17.yy'da.... Cervantes'in....Don Kişot...
6. ... Şemsettin Sami.... Ta'aşşuk-ı Talat ve Fıtnat...
7. ... Mehmet Rauf'un... Eylül...
8. ... Namık Kemal'in... İntibah...
9. ...Nabizade Nazım'ın... Karabibik...
10. ...Recaizade Mahmut Ekrem'in ... Araba Sevdası...
11. ...Halit Ziya Uşaklıgil'in... “Aşk-ı Memnu”...
12. Sefiller, Victor Hugo; Meyhane, Emile Zola; Suç ve Ceza, Dostoyevski; Oliver Twist, Charles Dickens; İhtiyar Adam ve Deniz, Ernest Hemingway; Madam Bovary, Gustave Flaubert tarafından yazılmıştır.
13. Cervantes, İspanyol/ Dostoyevski, Rus/ Balzac, Fransız/ Ernest Hemingway, Amerikan edebiyatı sanatçılardır.
14. Yusuf Kâmil Paşa'nın çevirdiği-Fransız yazar Felon'un yazdığı Telemak'tır.
15. ... Richard Bach'in yazdığı Martı / Anatole France'in yazdığı Penguenler Adası / George Orwel'in yazdığı Hayvan Çiftliđi / Cengiz Aytmatov'un yazdığı Kopar Zincirlerini Gülsarı / Jack London'un yazdığı Vahşet'in Çağırısı

UYGULAMA 23

1. D
2. D
3. D
4. Y
5. D
6. D
7. Y
8. D
9. Y
10. D
11. Y
12. D
13. Y
14. D
15. D
16. Y
17. D
18. D
19. D
20. D
21. D
22. Y
23. D
24. D
25. Y

UYGULAMA 24

Yabancı bir eserin yer ve şahıs adlarını, deyimlerini, gelenek ve göreneklerini yerli hayata çevirmeye denir.

Daha çok güncel konuları işleyici, taşıyıcı biçimde ele alan skeçlerin oynandığı, monologların, şarkıların ve şiirlerin söylendiği küçük tiyatro.

Tanzimat Dönemi'nde Türk sahnesinde azınlık aktristlerce oynanan neseli şarkılardan oluşan gösteri.

Tiyatro sahnesinin arkasında bulunan kısım, sahne arkası.

Kabare

Adaptasyon

Kulis

Kanto

Tiyatro oyununda rol sırası gelenlere sahneye çıkmalarını anımsatan kişi.

Tiyatroda kuliste durarak oyunculara sözlerini fısıltıyla söyleyip hatırlatan kişi.

Sahne oyunlarında konuşanların birbirlerine söyledikleri sözlerden her biri.

Oyuncunun sahnede söylediği uzun ve kesintisiz söz, konuşma.

Replik

Süflör

Kondüit

Tirat

Bir tiyatro eserinin bölümlerinin her birine denir.

Genellikle bir nükleyle son bulan, az kişili, şakacı içerikli kısa oyun.

Ses, bale, koro ve orkestra müziğinden oluşan sahne eseridir.

Eğlenceli ve hafif konular üzerine yazılıp bestelenmiş tiyatro eseri.

Operet

Opera

Skeç

Perde

Konusu, çeşitli dans ve ritmik hareketlerle anlatılan müzikli, sözsüz gösteri türü.

Bir tiyatro eserinin sahneye konması, sahneye göre düzenlenip uygulanması.

Jest ve mimiklerle sergilenen sözsüz oyun.

Erkek oyuncu.

Kadın oyuncu.

Mizansen

Bale

Aktrist

Pantomima

Aktör

UYGULAMA 25

1. Aşağıdaki fiillere "-t-, -r-, -tır-, -dır-" eklerinden uygun olanını getirerek fiilleri ettirgen yapınız.

- Sormak / sor-dur-mak
- Ölmek / öl-dür-mek
- Satmak / sat-tır-mak
- İçmek / iç-ir-mek
- Bilmek / bil-dir-mek
- Sürmek / sür-dür-mek
- İstemek / iste-t-mek
- Donmak / don-dur-mak

2. Aşağıdaki fiilleri "-n,-l-" ekleriyle edilgenleştiriniz.

- İstemek / iste-n-mek
- Okumak / oku-n-mak
- Satmak / sat-ıl-mak
- İçmek / iç-il-mek
- Kandırmak / kandır-ıl-mak

3. Aşağıdaki fiilleri "-n,-l-" ekleriyle dönüşlü fiillere çeviriniz.

- Dövmek / döv-ün-mek
- Sevmek / sev-in-mek
- Övmek / öv-ün-mek

4. Aşağıdaki fiilleri "-ş-" ekiyle işteş kılınız.

- Yazmak / yaz-ış-mak
- Bozmak / boz-uş-mak
- Atmak / at-ış-mak
- Gülmek / gül-üş-mek
- Bulmak / bul-uş-mak

5. Aşağıdaki şiiirde geçen fiilleri nesne alışlarına göre inceleyiniz (geçişli, geçişsiz).

Mihrabım diyerek sana yüz vurdum. Geçişsiz

Gönlümün dalında bir yuva kurdum. Geçişli

Yıllardan beridir yalvarıp durdum. Geçişsiz

Sevgilim demeyi öğretemedim. Geçişli

Gönlünde sevgime yer vermedin de Geçişsiz

Yaban güllerini hep derledin de Geçişli

Ellerin ismini ezberledin de Geçişli

Bir benim adımlı öğretemedim. Geçişli

Sonunda hicranı öğrettin bana, Geçişli

Ben sana sevmeyi öğretemedim. Geçişli